

ברכה בהדלקת נרות שבת ויום טוב

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כה עמוד ב

שאני אומר: הדלקת נר בשבת - חובה, דאמר רב נחמן בר רב זבדא, ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב: הדלקת נר בשבת - חובה, רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית - רשות, ואני אומר: מצוה.

2. תוספות מסכת שבת דף כה עמוד ב

חובה - . . . ויש שרוצים לומר דאין לברך אהדלקת נר מדקרי ליה חובה כדאמרינן (חולין קה.) מים אחרונים חובה ואין טעונין ברכה ואומר ר"ת דשיבוש הוא דלא דמי למים אחרונים דלא הוי אלא להצלה בעלמא אבל הדלקת נר היא חובה של מצות עונג שבת וכמה חובו' הן דטעונין ברכה ומה שאומר טעם אחר שלא לברך משום שאם היתה מודלקת ועומדת לא היה צרי' לכבותה ולחזור ולהדליקה ולא להדליק אחרת אין נראה דהא גבי כיסוי הדם (שם פז.) אם כסהו הרוח פטור מלכסותו אפ"ה כשמכסה צריך לברך וכן נולד מהול איכא למ"ד דאין צריך להטיף ממנו דם ברית וכשמל תניא בשילהי פר' ר' אליעזר דמילה (לקמן דף קלז:): המל אומר כו' ובסדר רב עמרם יש המדליק נר בשבת מברך אשר קדשנו כו' ועוד נראה לר"ת שאם היה הנר מודלק ועומד שצריך לכבות ולחזור ולהדליק כדאמר ליה ההוא סבא ובלבד שלא יקדים ובלבד שלא יאחר (לעיל דף כג:).

3. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד ב

אמר רבא, פשיטא לי: נר ביתו ונר חנוכה - נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו.

4. הר"ן על הר"ף מסכת שבת דף י עמוד א

ומדאמרי' דנר חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף משום שלום ביתו. כתב הרמב"ן ז"ל משמע לי דאף להקדים מקדימין נר ביתו לשל חנוכה שכל התדיר והמשובח מחבירו קודם לחבירו [זבחים דף פט א] אבל ראיתי לבעל הלכות ז"ל שאומר והיכא דקא בעי אדלוקי נר חנוכה ונר שבת ברישא מדליק דחנוכה והדר מדליק של שבת דאי אדליק דשבת ברישא איתסר ליה לאדלוקי דחנוכה משום דקבלה לשבת עליה. . . .

5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסג

סעיף י

לבה"ג, כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה. ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה שבידן שהדליקו בה, ואין מכבות אותה. וי"א שאם מתנה קודם שהדליקה שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו, מועיל. וי"א שאינו מועיל לה. ויש חולקים על בעל ה"ג ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית, שכיון שאמר החזן: ברכו, הכל פורשין ממלאכתם. ולדידן, כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוי כברכו לדידהו. הגה: (מב) יח והמנהג שאותה אשה יט המדלקת (מג) מקבלת שבת בהדלקה, אם לא (מד) כ שהתנה תחלה, ואפילו תנאי בלב סגי (מרדכי); אבל שאר בני הבית מותרין במלאכה עד ברכו. (מה) ועיקר הדלקה תלויה בנרות שמדליקין על השלחן, כא אבל לא בשאר (מו) הנרות שבבית (א"ז). כב (מז) וצריך להניח הנרות במקום שמדליקין, (מח) כג לא להדליק במקום זה ולהניח במקום אחר (מרדכי פ' ב"מ).

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסג

סעיף ה

* (כא) יא [ט] כשידליק, יברך: בא"י אמ"ה אקב"ו (כב) להדליק נר של שבת, אחד האיש ואחד האשה. (כג) גם ביום טוב צריך לברך: להדליק (כד) נר של יום טוב. ובי"ה בלא שבת, יש מי שאומר שלא יברך, * (כה) וע"ל סימן תר"י.

הגה: יש מי שאומר שמברכין (כו) קודם ההדלקה, ויש מי שאומר שמברך * (כז) יב [י] אחר ההדלקה (מרדכי סוף ב"מ), וכדי שיהא עובר לעשייתו לא יהנה ממנה עד לאחר הברכה, ומשימין היד לפני הנר אחר הדלקה ומברכין, ואח"כ מסלקין היד וזה מקרי עובר לעשייה, וכן המנהג (מהרי"ל).

7. משנה ברורה סימן רסג

(כז) אחר ההדלקה - ס"ל דאם תברך הוי כאלו קבלה לשבת בפירוש ושוב אסורה להדליק וא"כ ביום טוב דלא שייך זה לכ"ע תברך ואח"כ תדליק ודעת המ"א דלא פלוג [לה] אבל הרבה אחרונים ס"ל כמ"ש מתחלה:

8. ביאור הלכה סימן רסג סעיף ה ד"ה * אחר ההדלקה

* אחר ההדלקה - עיין במ"ב ואשה שמתנית שאינה מקבלת שבת בהדלקה או איש דקי"ל לקמן דאין צריך להתנות משמע בדה"ח דאפ"ה ידליקו ויפרסו ידיהם ואח"כ יברכו משום דלא פלוג וכדעת המ"א אבל מדברי הגאון רע"א בחדושו ומדברי ח"א מוכח דבזה יברכו ואח"כ ידליקו: